

Vidéki levél.

Bálincz, 1886. július 31-én.

A kezelésem alatt álló bálinczi erdőgondnokság dombos részeit mult év tavaszán bejárván, feltűnt nekem, hogy a magyar tölgy teljesen lombtalan és az egész erdő úgy néz ki, mintha hernyó által lett volna lerágva, közelebb érve azonban láttam, hogy a mi távolról oly szokatlannak tetszett, az csupa virág. Ez a rendkívül dús virágzás bámulatba ejtett és következtetni engedett arra, hogy ha nagy szárazság vagy sok eső tönkre nem teszi, igen szép makktermésünk lesz.

A sík erdők kocsányos tölgyei szintén dúsán meg voltak rakva virágokkal.

A jó makktermés iránt táplált reményem nem csalt, mert miután a virágzás ideje alatt tavaszkor száraz, napos idő járt, később pedig nem hiányzott a makkfejlődéshez szükséges kevés eső sem, a kedvező feltételek a bő makkterméshez meg voltak, még pedig oly bő makkterméshez, a milyen idősebb emberek állítása szerint már 15 éve nem volt. Ez alkalommal tehát Szécsi Zsigmond kitűnő „Erdőhasználatlan“-ának ama tétele, mely szerint a bő tölgy-makktermésnek az a feltétele, hogy a termő év száraz és meleg kell legyen, teljesen bevált.

A tölgyek virágzási ideje a következő volt:

1884. évben a kocsányos tölgy sík erdőkben ápril hó 26. és május 1-seje közt kezdett virágzani, a dombokat elfoglaló magyartölgy május hó 5—9. közt, míg a csertölgy egy pár nappal később, május hó 11—14-én.

1885. évben ellenben a sík erdők kocsányos tölgyei már ápril hó 17-én, míg a dombok magyar- és csertölgyei ápril hó 28-án kezdtek virágzani, tehát mintegy 10 nappal előbb.

Miután az ilyen bő makktermések igen ritkán fordulnak elő, fel kellett használni ez alkalmat arra, hogy az évek során át, makk hiánya miatt, elmulasztott erdősitési munkálatokat helyre üssük.

Mindenekelőtt meg kellett tehát tudni, hogy hány hectoliter makkra lehet számítani.

A makkmennység felbecslése nálam nem csekély feladat volt, mert az efféle becsléssel eddig még nem foglalkoztam. A becslést a sík erdőkben az egyes próbafákról, a dombokon pedig egyrészt tapasztaltabb 3 erdőőröm egymástól egészen független bemondásának átlagából, másrészt pedig szembecslés útján végeztem. A szembecslés megkönnyítése végett két üveglapot egy oldalon megfeketítvén, azokat össze-ragasztottam és e tükörrel a becslendő fa alá állva állapítottam meg a makktermés nagyságát akként, hogy az egy holdon talált fák számát szoroztam az egyes fákon a fennebbi módon megbecsült makkmennységgel. És találtam, hogy a dombok gyertyánnal vegyes tölgyerdei holdanként átlagban 0·5—1 hltr., a sík erdők ritkított tiszta tölgyesei ellenben 2—3 hltr. makkot termettek. A sík erdők makktermése a gyűjtési eredmény szerint a becsléshez képest azonban még egyszer oly nagy lett, e nagy eltérés onnan eredt, hogy a sík erdőkben a becslés alapjául felvett 26 próbafa az erdő szélén állott, ez okból tehát a bebecsült makktermésnek csak felét vettem számításba, feltételezvé azt, hogy a szélső fák, könnyen megmagyarázható okoknál fogva, még egyszer annyi makkot teremnek, mint az erdők belsejében lévők, e feltevés azonban, minthogy az erdő zárata csekélynek mondható, tévesnek bizonyult.

A makkhullás szeptember hó 5-én már kezdetét vette, a szedést ennél fogva szeptember hó végével már megkezdhettem.

Szedetett pedig kincstári költségen a bálinczi sík erdőből (495 holdon) kocsányos tölgy makk 3.034 hltr.,
 más sík erdőből kocsányos tölgy 985 „
 magyar tölgy 9 „
 bérlő által szedetett a bálinczi erdőből 233 „

összesen tehát . 4.261 hltr.

Ezek szerint a bálinczi sík erdők egy holdjára a gyűjtött makkból $(3267 : 495) = 6·6$ hlt esik.

A kincstár által szedett 4028 hlt makkból más erdőgondnokságoknak 3003 hlt. küldetett el, a bálinczi erdőgondnokságban pedig 1005 hlt használtatott fel az erdőítéseknel.

Egy hektoliter makk szedése kellő munkaerő hiányában 91 krba került, a makk szárítása, lapátolása, kezelése és

390 hltrnek télire való elhelyezése került hektoliterenként 7 krba.

Az erdőgondnokság saját szükségletére visszatartott makk legnagyobb része még az őszszel vettetett el, csak kis része (390 hlt.) helyeztetett el télire.

A makk elhelyezése különféle módon eszközöltetett, m. p.:

1. egy része nyitott fészkerben szalmaszelelők, szalma- és homoktakaróval ellátva;

2. szabadban prismákba rakva és szalmával betakarva;

3. szabadban egészen vékonyan 20 cm vastagságban elterítve és csak szalmával beszórva.

A fészkerben szalma szelelőcsövek, szalma és földtakaróval elhelyezett makk, daczára a szép ősznek, a mikor azt kellően ki lehetett szárítani, az első hideg éj után gőzölni kezdett; a földtakarót ennél fogva azonnal elkelletett távolítani, s ennek daczára az csak tovább gőzölt, nem maradt tehát egyéb hátra, mint a szalmatakarót is leszedetni és a makkot lapátolás által szellőztetni. Azonban mindezen gondozás mellett is február hó végeig a makknak csak 50⁰/₀ volt használható.

Megjegyzem, hogy a mult évben a sík erdőkből szedett kocsányos tölgy makkja nagyon nedvdús volt, és hogy ennél fogva, ha 4—5 órán át napon száríttatott, héja teljesen elvált a bétől.

A 80 cm magas prismákban elhelyezett 5 hlt makk szelelőkkel szintén el volt látva, de lapátolva nem lett, ebből tavaszig csak 25⁰/₀ maradt használható állapotban.

A szabadban elterített és szalmával behintett makk legjobban telet ki, daczára annak, hogy télen át 17—18⁰ hideg is volt.

Mindezekből következni lehetne, hogy az utolsó eltartási mód a legjobb, tényleg az is, de nagyobb mennyiségű makknak ily módon való elhelyezésére sok hely szükséges, minthogy pedig legtöbb esetben elegendő helylyel az erdőben nem rendelkezhetünk, kénytelenek lennénk a makkot valamely erdei tisztásra elhelyezni, ilyen helyre azonban a környék minden egere összegyűlne és a makkban nagy kárt tenne. Ily

teleltetési mód mellett különben az is igen valószínű, hogy ha a tél lágy és nedves, az elhelyezett makk tavaszig kicserázik.

A makkban azonban nemcsak az egér, hanem a varjak is sok kárt tesznek, mint erről egy alkalommal meggyőződni alkalmam volt. Február hóban ugyanis egyik foltvetés megsemlélése végett kirándulván, láttam, hogy a varju hogyan kaparja ki a foltokból az elvetett makkot.

Teleltetésnél a makkot az én véleményem szerint is nedvesség, elszáradás, megfagyás és az egerek ellen kell megvédeni és mindezeknek a követelményeknek azt hiszem, hogy teljesen megfelel a Tomcsányi Gusztáv erdészeti mérnök által szerkesztett és az „Erdészeti Lapok“ ez év május havi füzetében ismertetett makktelelő kunyhó.

Ezekután szabadjon az 1885. év őszén foganatosított tölgyerdősítésekről egyet-mást felemlíteni.

A bő makktermés, melyről itt megemlékeztem, arra készítetett, hogy az erdőgondnokság mindazon irtásait, tisztításait, a melyeket a szomszédos állabok korkülönbsége, vagy az érvényben lévő bérszerződések miatt beerdősíteni lehetett, beerdősítésre ajánljam és sikerült is jó eredménnyel 295 holdat betelepíteni, valamint egy 4 h. csemetekertet készíteni. Ezenkívül azonban több vetővágás, melyeknek talaja a disznóturás által a makk felvételére fogékonytá tétetett, szintén igen szépen bevetődött.

A területek újraerdősítése a következő módon eszközöltetett:

1. folt vétés $\frac{1}{15}$ méteres hálóban;
2. soros vetés eke után 1·5 m. távolságu sorokban, m. p.:
 - a) soros vetés egy barázdával;
 - b) soros vetés két barázdával;
 - c) soros vetés két barázdával kalászos növényekkel.

A barázdás vetés egy barázdával mezőgazdasági használat alatt állott tarlóban akként eszközöltetett, hogy ekével egy barázdát húzva, abba a makk elhelyeztetett és kapával a kihányt barázda földjével betakartatott. Hasonló eljárást köve-

tünk a gypes területek beerdősítéséről is, ily helyeken az erdősítés sokkal jobb eredményt mutatott azon oknál fogva, mert a gypebe az eke nem hatolhatván mélyen, a betakarás sekélyebb volt, a makk tehát jobban és gyorsabban kelt ki.

A két barázdás vetésnél egy eke a barázdát húzta, ebbe lett szórva a makk, a mely egy sekélyebben járó ekével betakartatott.

Az erdősítés e módjainak költségei holdanként számítva a következők voltak: foltvetés foganatosítása került a foltok készítése, a makkbevetés és takarásával együtt . 3 frt 20 kr,
két barázdás vetés tarlón 3 „ 20 „
gyepes helyen a barázdák
vonása 1 frt 06.6 kr, }
a makk beszórása és kapával
való betakarása 2 „ 75 „ } 3 „ 81.6 „

A fenti árakhoz még hoz-
zászámítandó a makk szedése
és kezelése — „ 98 „ }
Bálinczról történt fuvara — „ 15 „ }
tehát a felhasznált makkmenyiség minden
hektolitere után 1 „ 13 „

Felhasználtatott pedig egy hold foltvetéshez 2.5 *hl*, egy hold barázdás vetéshez 3 *hlt*, sőt az oly helyeken a hol az egér pusztításaitól lehetett tartani, 3.5 *hlt* makk.

Jobb termőhelyek mezőgazdasági köztes használatra adat-
tak ki, ezeket tehát a bérlők vetették be akként, hogy az
egész területet felszántván, a felszántott földön 5 *m* sortávolságban barázdákat húztak, s ezekbe a makkot elvetették és egyúttal a területet búzával bevetvén, az egészet tövisboronával beboronálták.

Az újraerdősítés e módja a legolcsóbb volt, a mennyiben a talaj megművelésért mitsem kellett fizetni. A termést a bérlők sarlóval aratták le, nehogy a kikelt csemeték levágassanak.

Ez erdősítések oly sűrűk lettek, hogy több helyt a csemeték egy részét ki kell szedetni.

Csemetekert a bálinczi erdő közepén lévő 36 holdas irtáson 4 holdon lett telepítve a következő módon: a föld először jó mélyen megugaroltatott, négy héttel később pedig ujjlag felszántatott s azután ekével 35 cm távolságban barázdák vonatván, ebbe makk makk mellé szóratott és az egész egy tövisboronával beboronáltatott. Az ezen munkánál felmerült költségek holdankint számítva következők voltak:

ugarolás	4	frt	50	kr,
másodszori szántás, fogasolás	4	"	50	"
barázdák vonása, a makk szállítása, elve- tése és beboronálása	6	"	25	"

egy hold tehát összesen . 15 frt 25 kr,
hozzászámítva az egy holdra elvetett 25 hl makk szedési és kezelési költségeit, (hl-ként 1 frt 13 krrjával) = 28 frt 25 krt, egy hold csemetekert 43 forint 50 krba, az egész 4 hold pedig 174 forintba került.*)

Mint hogy pedig egy *hlt*-ben 14.000 makkot számláltunk meg, egy holdon 350.000 csemetének kellene állania.

A makk igen szépen kelt, de egyidejűleg a gyom is annyira elhatalmasodott, hogy csakhamar gyomlálásról kellett gondoskodni. A gyomlálás holdanként, 50 krrjával számított 60 napszámot vett igénybe, tehát 30 forintba került.

1884. évben a most készített csemetekert szomszédságában szintén volt egy csemetekert, s ebben a cserebogár pajodja mintegy 10.000 drb csemetét tett tönkre, a mennyiben a szívgyökér héját csavarmenetesen lerágta s ezzel együtt természetesen az oldalgyökereket is, és a midőn a gyökfőn alul ért, azt egészen lecsipte, úgy hogy a csemetét igen könnyen ki lehetett a földből húzni. Feltűnt ezen csemetekertben az is, hogy a cserebogár pajodjai sokkal inkább elpusztították a csemetéket a kigyomlált és felkapált helyeken, mint a gyomlalatlan és kapálatlanokon. Ennek okát abban keresem, hogy a fellazított talajba a peterakó bogár szivesebben rakta petéit, mint a fel nem lazított kötött agyagos talajba.

*) Ha a t. levelező az egyes munkáknál felhasznált napszámokat s azok árait mutatta volna ki részletezve, még értékesebbek lennének a közölt adatok.

Hogy a cserebogár pajodjai a régi csemetekertből a szomszédos új csemetekertbe át ne vándoroljanak, a régi csemetekertet, a melyből a csemeték már felhasználtattak, felásattam, s eközben a pajodokat a mennyire lehetett, elpusztítván, a területet kukoricza művelésre haszonbérbe kiadtam, s jó órában legyen mondván, új csemetekertemben mindezideig nem vettem észre a cserebogár-pajodok akna munkáját.

Divald Béla.

A f a p i a c z r ó l .

Budapest, 1886. augusztus 31-én.

(B.) A faüzlet körében lényegesebb javulásról még nem lehet szólni, rosszabbá sem lett ugyan a helyzet, de azért mégis kevés a remény a szeptemberi és őszi üzletek jobb eredményére. A hosszas szárazság, mely a tavaszi vetések romlását s az őszi szántás késedelmét okozza, egyáltalában nem kelt kedvet a vásárlásra, melyhez még felette nyomasztóan járul a Fiumeban fellépett Cholera járvány is, mely a tölgy- és fenyőáruknak külföldre való üzletét egyaránt bénítja, a mit még fokoz a politikai helyzetnek a gazdasági életre is kiható bizonytalansága.

Az erdőterményeknél ez idő szerint egyedül a makkra és gubacsra állott be lényeges változás azon kevés birtokos javára, kiknek erdejében az általános terméshiány mellett is némi termés volt, a kik ugy a makknak, mint a gubacsnak a vártnál jobb áron való értékesítésére számíthatnak.

Az egyes piaczokról a következő ártételeket közöljük.

Budapest. Egy m^3 cser hasáb tűzifa	4.50—5.00	frt.
Egy m^3 bükk-, gyertyán- és nyir hasáb		
tűzifa	4.50—5.00	"
Egy m^3 cser dorong tűzifa	3.00—3.75	"
" q kemény faszén	3.60—4.00	"